

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	28.12.2019
Received / Makale Geliş	04.11.2019	Published / Yayınlanma	31.12.2019

ÖZEL GÜVENLİK VE KORUMA PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

A DETERMINATION OF RESILIENCE LEVELS OF PRIVATE SECURITY AND GUARDING PROGRAM STUDENTS

Öğr. Gör. Aykut TOSUN

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-6839-8858

Öğr. Gör. Asiye YÜKSEL

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-0749-3576

Öğr. Gör. Orkun KONAK

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-3277-5797

Prof. Dr. Hasan LATİF

Kocaeli Üniversitesi, Hereke MYO, Yönetim Organizasyon Bölümü, Kocaeli /TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-7529-4950

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1683>

Reference: Tosun, A., Yüksel, A., Konak, O. & Latif, H. (2019). Özel güvenlik ve koruma programı öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin belirlenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(48), 4611-4615.

ÖZET

Bu araştırma, meslek yüksekokulu öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak bireylerin psikolojik sağlamlığını ölçmek amacıyla Smith ve ark. (2008) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Doğan (2015) tarafından yapılan Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ, The Brief Resilience Scale) kullanılmıştır. Ölçek Kocaeli Üniversitesine bağlı özel güvenlik ve koruma programında öğrenim gören 90 öğrenciye uygulanmış ve veriler SPSS 16 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin psikolojik sağlamlıklarının orta düzeyde olduğu ve cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve gelir durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel Güvenlik, Psikolojik Sağlamlık, Meslek yüksekokulu

ABSTRACT

This research was conducted on vocational school students to measure their levels of resilience. The Brief Resilience Scale was applied in this research which was originally developed by Smith et al (2008) and adapted to Turkish by Doğan (2015). The scale was applied to 90 students studying in the private security and guarding program of Kocaeli University and the data were analyzed with SPSS 16 program. The result of research that students are at an intermediate level of resilience and gender, age, parental education status, number of siblings, and was found to show statistically significant differences according to income status variables.

Keywords: Private Security, Resilience, Vocational School

1. GİRİŞ

İnsanın günlük yaşantısı her daim aynı düzlemde ve kolaylık içerisinde devam etmemektedir. Karşılaşılan zorluklara karşı duruşu, stresle mücadele gücü, vazgeçmemesi ve azmi kişinin yetenekleri

olarak belirleyici olabilir. Son dönemde insanın tekrar başlayabilme ve başarabilme yeteneğini tanımlarken kullanılan kavramlardan biri de “Resilience” yani “Psikolojik Sağlamlık” tır. Literatür incelendiğinde psikolojik sağlamlık kavramının çeşitli tanımlarında üç temel noktanın ortak olarak ifade edildiği gözlenmektedir. Bunlar; a) risk, b) olumlu uyum gösterme, baş etme, yeterlik ve c) koruyucu faktörlerdir (Gizir ve Aydın, 2006). Latince “resiliens” kökünden türemiş ve “çabuk iyileşen, kendini toparlayan, güçlükleri yenme yeteneği olan, dirençli, esnek kişi.” anlamına gelmektedir. Türkiye’de kavramın alanyazında kullanımı ile ilgili araştırmalardaki farklılıklar dikkat çekmektedir. “Resilience” sözcüğü “geriye dönmek” anlamına gelen “to jump back” kelimesinden türetilmiştir ve “yaşamdaki zorluklarla mücadele etmede bireyin güçlerini geliştirme kapasitesi” olarak tanımlanmıştır (Silliman (1994)’ten akt. Terzi, 2006). Terzi (2006), çalışmasında “Resilience” sözcüğüne karşılık olarak kendini toplama gücü kavramını kullanmıştır. Psikolojik sağlamlık, insanın olumsuzluklar karşısında gösterdiği uyum ve başa çıkabilme becerisi olarak da tanımlanmaktadır (Block ve Kremen (1996)’dan akt. Kararımak ve Sıvış Çetinkaya, 2011). Psikolojik sağlamlık kavramı; Latince “resiliens” kökünden türetilmiştir ve bir maddenin elastik olması ve aslına kolayca dönebilmesini ifade etmektedir, The Random House Sözlüğü’ne (1967) göre psikolojik sağlamlık “sıkıştırılıp ya da esnetildikten sonra orijinal formuna veya pozisyonuna dönebilme becerisi” olarak tanımlanmıştır (Greene, 2002’den Akt. Gizir, 2007). Yılmazlık kavramı; Latince “resiliens” (yılmaz/sağlam) kökünden türetilmiştir ve bir maddenin esnek olması ve aslına kolayca dönebilmesini ifade etmektedir. Yılmazlık kelimesinin Redhouse (2002) İngilizce sözlüğündeki karşılığı dirençlilik, çabuk iyileşme gücü, zorlukları yenme gücü, esneklik olarak verilmektedir (Greene 2000’den Akt. Gurgan, 2006). “Resilience” kavramının Türkçe karşılığı olarak; yılmazlık (Gurgan 2006; Özcan 2005), kendini toplama gücü (Terzi, 2006), psikolojik sağlamlık (Gizir ve Aydın, 2006; Kararımak 2006) ve dayanıklılık (Taşgın ve Çetin 2006) gibi farklı çalışmalarda kullanılmıştır.

Psikolojik sağlamlıkla ilgili tartışmalar halen devam etmektedir. Psikolojik sağlamlığı anlamamızı zorlaştıran engeller vardır. İlk olarak, “sağlamlık” kelimesi artan sayıda belirsiz ve kesin olmayan anlamlarla da ilişkilendirilmiştir. İkincisi, bu kavramsal karışıklık, psikolojik sağlamlığın sağlık üzerindeki etkilerini açıkça anlaşılamaz kılmaktadır ve üçüncüsü, diğer önemli olumlu özelliklerin ötesinde sağlıkla ilgili önlemlerle ne kadar ilişkili olduğu açık değildir (Smith, Tooley, Christopher, Kay, 2010) Yine birçok kavramın psikolojik sağlamlıkla ilişkilendirilmiş olmasına rağmen, psikolojik sağlamlık ölçeklerinin direkt olarak o kavramları kapsamadığı dikkat çekicidir (Smith et al, 2008). Psikolojik sağlamlıkla ilgili yapılan çalışmalar risk karşısında bireyin uyum göstermesi üzerine odaklanmıştır (Kararımak, 2006). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ise, mevcut ölçeklerden farklı olarak, bireylerin kendini toplama, yeniden iyileşme, eski işlevselliğine dönme ve yeniden uyum sağlama özelliklerini ölçmeye odaklanmıştır (Doğan, 2015). Smith ve arkadaşları (2008) tarafından yapılan ve Doğan (2015) tarafından Türkçe ’ye uyarlanan Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği çalışmanın amacına uygun bir ölçek olarak belirlenmiş ve çalışmada kullanılmıştır. Meslek Yüksekokulunda eğitim alan Özel Güvenlik ve Koruma programı öğrencilerinin psikolojik sağlamlık durumlarının tespiti özellikle potansiyel işlerinin barındırdığı zorluk ve stres bakımından da önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, anket yöntemi uygulanmıştır. Bu yaklaşımla elde edilen bilgiler kullanılarak sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları örneklem içine giren öğrencilere Survey.com üzerinden uygulanmıştır ve veriler 15 gün içinde toplanmıştır. Veriler elektronik olarak SPSS 16.0 yazılımına aktarılmıştır. Meslek Yüksekokulu Özel Güvenlik ve Koruma Programı öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, Smith ve ark. (2008) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Doğan (2015) tarafından yapılan Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ, The Brief Resilience Scale) kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

2.1. Araştırma Soruları

1. Özel Güvenlik ve Koruma Programı öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri nasıldır?
2. Özel Güvenlik ve Koruma Programı öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri, cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu; gönüllülük esasına dayalı olarak katılan 2019-2020 eğitim öğretim yılında Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO'nda öğrenimine devam eden 90 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	39	43,3
	Erkek	51	56,7
Yaş	17-20 arası	78	86,7
	21-24 arası	6	6,7
	25 ve üzeri	6	6,7
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	62	68,9
	Ortaokul	20	22,2
	Lise	7	7,8
	Ön lisans	1	1,1
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	37	41,1
	Ortaokul	27	30,0
	Lise	22	24,4
	Ön lisans	3	3,3
	Lisans	1	1,1
Kardeş sayısı	1	8	8,9
	2	23	25,6
	3	30	33,3
	4	16	17,8
	5 ve üstü	13	14,4
Gelir Durumu(ay)	1500 tl den az	20	22,2
	1500 TL-2000 TL arası	32	35,6
	2000 TL-3000 TL arası	25	27,8
	3000-4000 arası	7	7,8
	4000 ve üstü	6	6,7
Toplam		90	100

Tablo 1'e göre araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %43,3,'ü kadın, %56,7'si erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerden; %86,7'sinin 17-20 yaş aralığında, % 6,7'sinin 21-24 yaş aralığında ve %6,7'sinin de 25 ve üstü yaş aralıklarında olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %68,9'unun ilkökul, %22,2'sinin ortaokul, %7,8'inin lise ve %1,1'inin ise ön lisans mezunu eğitim durumlarına sahip oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumları ise; %41,1 İlkokul, %30,0 Ortaokul, %24,4 Lise, %3,3 ön lisans ve %1,1 lisans mezunu şeklindedir. Öğrencilerin kardeş sayısı incelendiğinde; %8,9'u 1 kardeş, %25,6'sı 2 kardeş, 33,3'ü 3 kardeş, %17,8'i 4 kardeş, %14,4'ü ise 5 ve üstü kardeşi olanlar olarak görülmektedir. Araştırmaya giren öğrencilerin gelir durumu 1500TL'den az %22,2, 1500TL-2000TL arası %35,6, 2000TL- 3000TL arası %27,8, 3000TL- 4000TL arası %7,8 ve 4000TL ve üstü %6,7 olduğu görülmüştür.

3. BULGULAR

Bu kısımda öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerini ve bu düzeylerin cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve gelir durumu değişkenlerine göre değişip değişmediğini ortaya koyan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo2. Öğrencilerin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerine İlişkin Maddelerin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

	Maddeler	\bar{x}	S.S
Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği	Sıkıntılı zamanlardan sonra kendimi çabucak toparlayabilirim	3,39	1,05
	Stresli olayların üstesinden gelmekte güçlük çekerim	2,84	1,11
	Stresli olaylardan sonra kendime gelmem uzun zaman almaz	3,11	1,21
	Kötü şeyler olduğunda bunu atlatmak benim için zordur	2,92	1,22
	Zor zamanları çok az sıkıntıyla atlattırım	3,21	,989
	Hayatımdaki olumsuzlukların etkisinden kurtulmam uzun zaman alır	2,81	1,20
	Toplam	3,04	,592

Tablo 2’de psikolojik sağlamlık düzeylerine ilişkin görüşler incelendiğinde, “*Sıkıntılı zamanlardan sonra kendimi çabucak toparlayabilirim*” maddesinin puan ortalamasının $\bar{x}=3,39$ olduğu bulunmuştur. İncelenen ikinci madde “*Stresli olayların üstesinden gelmekte güçlük çekerim*” puan ortalamasının ise $\bar{x}=2,84$ olduğu görülmüştür. Üçüncü maddede yer alan “*Stresli olaylardan sonra kendime gelmem uzun zaman almaz*” puan ortalaması ise $\bar{x}=3,11$ bulunmuştur. Dördüncü madde “*Kötü şeyler olduğunda bunu atlatmak benim için zordur*” puan ortalamasının $\bar{x}=2,92$, beşinci madde olan “*Zor zamanları çok az sıkıntıyla atlattırım*” ifadesinin puan ortalaması ise $\bar{x}=3,21$ bulunmuştur. Son madde olan “*Hayatımdaki olumsuzlukların etkisinden kurtulmam uzun zaman alır*” ifadesinin puan ortalamasının da $\bar{x}=2,81$ olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu bulgular öğrencilerinin olumsuz madde puan ortalamalarının (2,4,6), olumlu madde puan ortalamalarından (1,3,5) düşük olduğu ve bunun sonucunda psikolojik sağlamlıklarının orta düzeyde olduğu söylenebilir ($\bar{x}=3,04$).

Tablo 3. Cinsiyet, Yaş, Anne-Baba Eğitim Durumu, Kardeş Sayısı ve Gelir Durumu Değişkenlerine Göre Psikolojik Sağlamlık Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar T Testi ile Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler		\bar{x}	ss	p	t
Cinsiyet	Kadın	2,95	,691	,205	-1,197
	Erkek	3,11	,500		
Değişkenler		\bar{x}	ss	p	F
Yaş	17-20 arası	3,08	,556	,227	1,508
	21-24 arası	2,66	1,00		
	25 ve üzeri	2,94	,523		
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	3,03	,557	,859	,327
	Ortaokul	2,98	,681		
	Lise	3,12	,577		
	Ön lisans	3,05	,509		
	Lisans	3,50	-		
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	2,95	,606	,099	2,159
	Ortaokul	3,33	,540		
	Lise	3,04	,416		
	Ön lisans	3,16	-		
Kardeş sayısı	1	3,10	,563	,601	,689
	2	3,02	,686		
	3	2,93	,507		
	4	3,23	,403		
	5 ve üstü	3,06	,803		
Gelir Durumu	1500 TL’den az	2,98	,677	,950	,157
	1500 TL-2000 TL	3,05	,591		
	2000 TL-3000 TL	3,10	,463		
	3000-4000 TL	2,95	,566		
	4000 TL ve üstü	3,11	,928		

*p<0,05

Tablo3'teki bulgular öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerine yönelik görüşlerinin cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve gelir durumu değişkenlerine göre istatistiki olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Cinsiyeti erkek, yaş grubu 17-20, baba eğitim durumu lisans, anne eğitim durumu ortaokul, kardeş sayısı 4 ve gelir durumu 4000 TL ve üzeri olan öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4. SONUÇ

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri; cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, yaş, kardeş sayısı, ekonomik koşul açısından incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerine yönelik görüşlerinin cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre istatistiki olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Ulaşılan bu bulgular Özel Güvenlik Programı öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerine ilişkin görüşlerinin puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın sonucuna göre psikolojik sağlamlığın cinsiyet ve yaş açısından farklılık göstermemesi tek başına açıklanamaz. Yaş gruplarının birbirine yakın olması benzer sonuçların çıkması açısından bir etken olabilir.

Araştırma ailesel, kişisel ve çevresel risk faktörleriyle birlikte geliştirilip, farklı ölçeklerle de birleştirilerek öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerine yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığı incelenebilir.

KAYNAKÇA

- DOĞAN, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- GİZİR, C. A. (2007). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 28(3), 113-128
- GİZİR, C. A. ve Aydın, G. (2006). Psikolojik Sağlamlık ve Ergen Gelişim Ölçeği'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26(3), 87-99
- GÜRGAN, U. (2006). Yılmazlık Ölçeği (YÖ): Ölçek Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(2), 45-74.
- KARAIMAK, Ö. (2006). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26(3),129-142
- KARAIMAK, Ö. & SIVIŞ ÇETİNKAYA, R. (2011). Benlik Saygısının ve Denetim Odağının Psikolojik Sağlamlık Üzerine Etkisi: Duyguların Aracı Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 30-43.
- ÖZCAN, B. (2005). *Anne-Babaları boşanmış ve anne-babaları birlikte olan lise öğrencilerinin yılmazlık özellikleri ve koruyucu faktörler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- SMITH, B. W., DALEN, J., WIGGINS, K., TOOLEY, E., CHRISTOPHER, P. & JENNIFER, B. J. (2008). The Brief Resilience Scale: Assessing The Ability to Bounce Back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15, 194-200.
- SMITH, B. W., TOOLEY, E. M., CHRISTOPHER, P. & Kay, V. S. (2010). Resilience as the Ability to Bounce Back: A Neglected Personal Resource? *Journal of Positive Psychology*, 5, 166-176.
- TAŞĞIN, E. ve ÇETİN, F. Ç. (2006). Ergenlerde Major Depresyon: Risk Etkenleri, Koruyucu Etkenler ve Dayanıklılık. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 13(2),87-94
- TERZİ, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 26, 77-86.